

Deviaty snem KDH

(1996)

Vážený snem, milí priatelia, vážení hostia!

Schádzame sa tento rok v Banskej Bystrici. Výberová komisia pod vedením Martina Šranka sa možno dala ovplyvniť prísloviem „za živa v Bystrici, po smrti v nebi“. Príslovie vzniklo z obdivu nad krásou Banskej Bystrice, ale súčasné vládne intrigy proti biskupovi Balážovi dávajú prísloviu priam teologický zmysel. Možno výberová komisia zohľadnila aj fakt, že v stredokraji dosiahla súčasná vládna koalícia najvyššie volebné výsledky, a tento snem by mal byť podnetom, aby sme v budúcnosti tu boli najlepšimi my. Ale preto treba mnohé robiť.

Predovšetkým treba na Slovensku obnoviť vládu zákona. Pravda, nie tak, že sa prijme novela trestného zákona. Ak by vládna väčšina v parlamente presadila túto novelu, ako stále hrozí, mohol by sa zase rozprávať starý vtíp z čias komunizmu, že aký je rozdiel medzi slovenskou a americkou ústavou. Odpoveď bude znieť, že obe ústavy zaručujú slobodu prejavu, ale americká aj slobodu po prejave. Na Slovensku treba obnoviť vládu zákona tak, aby mohli byť odhalení a potrestaní vrahovia Roberta Remiáša. Musí byť obnovená vláda zákona, aby skončila prepúšťanie ľudí zo štátnej správy, ktorí nevstúpia do niektorej z vládnych strán. Augustín Marián Húska to označil za legitímne rozširovanie členskej základne vládnych strán, či sa to niekomu páči alebo nie. Podpredsedovi HZDS odpovedá-

me, že KDH sa to nepáči a KDH nikdy nebude garantovať zotrvanie na svojich miestach tým ľuďom, ktorí nútia svojich spolupracovníkov vstúpiť do strany a iných, ktorí sa vzopru, vyhadzujú z práce. Je treba obnoviť vládu zákona, aby bolo možné prekontrolovať privatizačné zmluvy, či zodpovedajú teraz platným zákonom, a ktoré nezodpovedajú – zrušiť. Vládne útoky na Konferenciu biskupov pripomínajú pokusy komunistov zo začiatku päťdesiatych rokov založiť provládnu katolícku akciu. Na pokusy odborárov o dohovor s vládou odpovedala vláda zakladaním svojich vlastných odborov. Odborári sa môžu oprávnenne pýtať, či sme už dosiahli dosť priaznivé makroekonomické výsledky, alebo bude ešte horšie.

Dalším terčom vlády sú mimovládne organizácie. Akoby vláde prekážalo, že nadácie a rôzne ďalšie organizácie zabezpečujú také aktivity, aké nie je schopná zabezpečiť vláda. Kolko slovenských študentov sa dostalo na štúdium do zahraničia cez nadácie. Kolko starých a chorých ľudí dostalo pomoc tiež cez nadácie. Nadácie vykonávajú verejno-prospešnú činnosť ďaleko lacnejšie ako štát. KDH má v programe zrušiť nový zákon o nadáciách a všestranne podporovať činnosť nadácií.

Minister kultúry Hudec od svojho nástupu do funkcie vedie ťaženie proti umelcom všetkých žánrov. Jeho úsilie zatiaľ vrcholí pokusom o ovládnutie Činohry Slovenského národného divadla. Minister Hudec si asi neuvedomuje, že bojom proti umelcom si kreslí svoj vlastný obraz Doriana Graya. Prostredníctvom našich primátorov a poslancov mestských zastupiteľstiev KDH poskytne podporu umelcom, nakoľko sa to len dá. V prvých rokoch našej existencie časť slovenskej tlače živila predsudky voči KDH, že chceme nastoliť akúsi čiernu totalitu, zaviesť cenzúru a kádrovať. Občania Slovenska sa mohli presvedčiť, že opak bol pravdou. Som hrdý, že môžem z tohto miesta povedať, že v dobe, keď KDH bolo na Slovensku vo vláde, panovala plná umelecká sloboda. Povedali sme svoj názor, čo sa nám páči a čo sa nám nepáči, to je odveké právo divákov a poslucháčov, ktoré chceme zachovať. Ale nezakazovali sme,

nevymýšľali sme zámienky na postih umelcov a nevylučovali sme umelcov zo spolurozhodovania o financovaní umenia. Nič z toho nebudeme robiť ani v budúcnosti.

Všetko, čo sa na Slovensku deje za súčasnej vlády, ma inšpiruje k mierne pozmenenej otázke na rádio Jerevan, či je možné vybudovať mečiarizmus v jednej krajine? Odpoveď rádia Jerevan znie: Áno, je to možné, ale odporúčame žiť v inej krajine.

My, členovia KDH, nemienime žiť v inej krajine. Slovensko je naša vlasť, tu budeme žiť a práve Slovensko chceme zvelaďovať. Slovensko patrí všetkým a my si nedáme uprieť svoj podiel na formovaní Slovenska. Slovensko má svoje poslanie v Európe a my chceme, aby ho naplnilo. Nedávno sa vyslovil až s neuveriteľným uznaním o schopnostiach Slovenska v budúcej Európe Svätý Otec Ján Pavol II. Slovensko je už dnes schopné konkurovať aspoň v niektorých odvetviach najvyspelejším výrobcom na svete. Slovenské umenie je európsky zaujímavé. Všetky tieto dobré vlastnosti Slovenska v súčasnosti prekrýva politika vlády. Napriek tolkým svojim prednostiam Slovensko je vnútorne rozpoltené a obraz Slovenska v zahraničí je zlý. Slovensko musí prekonať svoje vnútorné rozpoltenie a potrebuje získať nové sebavedomie. Tieto ciele môže dosiahnuť iba s novou politikou.

Kresťanskodemokratické hnutie má pre Slovensko inú politiku. My dokážeme prekonať vnútorné rozpoltenie a zlepšiť obraz Slovenska. Ak chceme dodať Slovensku nové sebavedomie, musíme ho mať predovšetkým my sami. Máme prečo dôverovať vo vlastné sily. My sme prijímali po novembri 1989 zákony o prechode od komunizmu k demokracii v politike aj v hospodárstve. Za tieto zákony sa doteraz nenašla fungujúca alternatíva. My udržujeme medzinárodné vzťahy, ktoré sú schopné zo dňa na deň zaradiť Slovensko do ktorejkoľvek prvej skupiny postkomunistických štátov. My sme prijímali v parlamente európske zákony o postavení národnostných menšín na Slovensku. Keď bolo treba v iných prípadoch byť tvrdým, boli sme tvrdí. Naša vláda rozhodla o dokončení Gabčíkova

a zariadila všetko potrebné, aby mohlo byť dokončené. My sme sa ozvali proti nápisom na pomníkoch, ktoré boli urážlivé pre Slovákov a nápisy boli zmenené. Naša politika smeruje k ochrane práv všetkých obyvateľov Slovenska, k pokojnému spolunažívaniu všetkých. Vo svojej politike čerpáme zo zásad kresťanskej demokracie v Európe a opierame sa o skúsenosti sesterských strán. Hlavným zdrojom našej politiky je však Slovensko, skúsenosti jeho ľudu, život jednoduchých ľudí okolo nás. My sme ľudovou stranou a ide o to, aby sme ľudový charakter nášho hnutia ešte viac prehĺbili. Ostatne, stačí sa nám pozrieť do zrkadla. Posilniť ľudovosť KDH znamená lepšie poznať Slovensko, častejšie a jednoduchšie hovoriť o témach, ktoré sa dotýkajú života jednoduchých ľudí a viac obhajovať záujmy jednoduchých ľudí. Ľudová strana na konci 20. storočia však musí byť zároveň aj európskou. Nie nadarmo sa takto volá klub našich sesterských strán v Európskom parlamente. Musíme byť ľudoví, ako o tom hovoril František Mikloško už pred tromi rokmi na sneme v Ružomberku, ak chceme získať viac hlasov vo voľbách.

O tom, ako sa stať práve takou stranou, vieme už niekoľko mesiacov diskutovať pod pracovným označením Ako ďalej KDH. Myslím, že musíme posilňovať tri piliere našej politiky. Musíme byť oporou a nádejou diskriminovaných, prenasledovaných, prepúšťaných, všetkých tých, ktorým súčasná vláda obmedzuje ich občianske práva. Ľudia nás takto vnímajú a môžeme byť na to hrdí. Ľudia za nami prichádzajú a oznamujú nám nekalú privatizáciu. Ľudia sa nám aspoň vyžalujú, keď ich vyhadzujú z práce. Práve nášho poslancu Ladislava Pittnera zvolili za predsedu nezávislej vyšetrovacej komisie, keď polícia nescela vyšetriť únos prezidentovho syna. Ľudia sa na nás obracajú, aby sme prinajmenšom pomenovali vinníkov ich biedy. Týchto ľudí nesmieme sklamať. Musíme budovať svoje postavenie politickej sily, ktorú nikto neprevalcuje. Opať spomeniem Ladislava Pittnera, ktorý si získal na čele Ministerstva vnútra SR rešpekt polície trvajúci doteraz. Prejavuje sa aj v tom, že keď nás občas nachytajú pri prekročení rýchlosti, spravidla nám odpustia

oprávnenú pokutu. Obyvateľov Slovenska nemôžeme nechať opustených pred prechmatmi súčasnej vlády.

Druhým našim pilierom musí byť odbornosť. Musíme mať pripravené programy na riešenie každodenných problémov ľudí. Čo – to sme už urobili, iné nás iba čaká. Minulý mesiac sme uverejnili inovovaný hospodársky a sociálny program KDĤ. Je rozpracovaný náš program na oživenie bytovej výstavby, školský program a poľnohospodársky program. Musíme vidieť Slovensko ako gombičku a naše nižšie organizácie svoje mesto a svoj okres ako gombičku, aby sme vedeli skutočne s prehľadom navrhovať riešenia pre bežné ľudské problémy. Pri rozpracovaní našich odborných programov hrajú neoceniteľnú úlohu naše zväzy. Máme rezervy v previazanosti zväzov, poslaneckého klubu v Národnej rade a predsedníctva. Máme zázemie naslovovzatých odborníkov takmer zo všetkých oblastí, na ktorých sa skutočne môžeme spoľahnúť.

Naším tretím pilierom musí byť stmelovanie opozície ako celku. Tlač nás nazvala vlajkovou loďou opozície, bolo by chybou nepokúsiť sa o naplnenie takejto úlohy. Samozrejme, našou prvoradou úlohou je rozširovanie vlastnej základne. Tam, kde naše vlastné sily nestačia, môžeme sa spojiť s inými, pretože výmena vlády po najbližších parlamentných voľbách je v existenčnom záujme Slovenska. Pred necelým mesiacom sme uzavreli dohodu o Modrej koalícii s Demokratickou úniou a s Demokratickou stranou. Vytvoril sa tak blok, ktorý má podľa prieskumu verejnej mienky rovnakú podporu verejnosti ako HZDS. Je v záujme všetkých troch zúčastnených strán, aby sa vzájomná spolupráca čo najviac utužovala. Modrá koalícia je otvorená aj iným stranám, ktoré súhlasia a jej cieľmi. Modrá koalícia nie je volebnou koalíciou. Ak chceme skoncentrovať všetky sily na porážku súčasnej vládnej koalície v parlamentných voľbách, budeme zrejme musieť uvažovať aj o volebnej koalícii. V takom prípade bude rozhodujúce, ktorá strana, alebo ktoré strany sú nám politicky a ľudsky najbližšie. Budeme sa pýtať našich primátorov a poslancov v mestských zastupiteľstvách na ich skúsenosti s komu-

nálnymi koalíciami. Musíme zastaviť úpadok Slovenska kolektívnym víťazstvom súčasnej opozície vo voľbách a potom budeme ďalej hľadať v nových podmienkach čo najväčšiu podporu pre naše hnutie. Existuje návrh odporúčania pre tento snem, aby splnomocnil Radu KDH rozhodnúť o konkrétnej podobe zomknutia opozície v nadchádzajúcich parlamentných voľbách.

Vážený snem,

bezprávie a korupcia si počínajú na Slovensku tak arogantne, ako to nebolo ani v záverečnej fáze komunizmu. Štátna tajná služba unesie slovenského občana do zahraničia a predseda vlády to označí za samoúnos. Tlač publikuje písomné zmluvy o korupcii pre vládne strany v súvislosti s privatizáciou – a nič. Vyjdú najavo miliónové finančné výhody pre členov vlády pri neoprávnenom pridelovaní bytov – a tiež nič. Na takýto štát jeho občania predsa nemôžu byť hrdí. A takýto štát nemôže požadovať od svojich občanov obeť a uskomnenie. Ale každý štát môže prosperovať len vtedy, ak jeho občania sú ochotní v prípade potreby sa uskomniť či priniesť obeť. Ak sa občania nepýtajú štátu, čo štát pre nich urobí, ale ponúkajú, čo oni urobia pre štát.

Keď som hľadal vhodný citát na záver svojho prejavu, nenašiel som ho v textoch klasickej literatúry, ale v článku futbalového trénera. 3. augusta rozoberal v SME tréner národného mužstva do 21 rokov Milan Lešický príčiny porážok slovenských futbalových mužstiev a prišiel k uzáveru: Na turnaji s veľkou vyrovnanosťou nerozhoduje len futbalová kvalita, ale mnoho detailov. Jedným z výrazných rozhodujúcich detailov je morálka hráčov. Morálka v tom najvšeobecnejšom význame, ktorú si každý priniesie zo spoločnosti, v ktorej sa narodil, vyrástol. Lenže keď celá spoločnosť žije dlho v určitej kvalite morálky, tak sa ňou riadi automaticky a prirodzene aj náš futbal. A prehra – dodávam ja.

Takto to nemôže ísť ďalej a nielen vo futbale. Slovensko si zaslúži lepší údel. Slovensko má dosť síl, aby si nadelilo lepší údel. KDH je

tu na to, aby združovalo dobré sily Slovenska, aby im dodalo odvahy, aby navrhlo, ako na to. Skrátka, chceme privodiť ten rozhodujúci detail potrebný na víťazstvo.

Banská Bystrica 23. novembra 1996